
De coronacrisis en de arbeids- marktpositie van mensen met een migratieachtergrond

2 november 2020

Atlas voor gemeenten is een onafhankelijk onderzoeksbureau dat zich bezighoudt met het beantwoorden van stedelijk-, sociaal- en financieel-economische vraagstukken. We richten ons vooral op vraagstukken die complex en data-gerelateerd zijn. Met ons onderzoek ondersteunen we het Rijk, provincies, gemeenten en bedrijven bij onderbouwde beleids- en strategievorming. We combineren creatieve en scherpe analyses met diepgaande kennis en hoge kwaliteitseisen. Waar nodig zetten we de door ons ontwikkelde database in met unieke gegevens over de Nederlandse economie en alle Nederlandse buurten, wijken, gemeenten en regio's. Dit levert prikkelende en goed onderbouwde conclusies op die we helder geschreven vastleggen in prettig leesbare rapportages.

Eindredactie: Nadine van den Berg

Atlas voor gemeenten
Weesperplein 4C
1018 XA AMSTERDAM
T 020 2371400
E info@atlasvoorgemeenten.nl
I www.atlasvoorgemeenten.nl

© Atlas voor gemeenten, Amsterdam, oktober 2020

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De coronacrisis en de arbeidsmarktpositie van mensen met een migratieachtergrond

Francine Burema
Marten Middeldorp
Sandra Muilwijk-Vriend

Inhoud

Samenvatting en conclusies	6
1 Inleiding	10
1.1 Onderzoeksmethode	11
1.2 Afbakening van het onderzoek	12
2 Ontwikkelingen in WW-ontvangst	15
3 Ontwikkelingen in werkgelegenheid	26
Bijlage 1 Technische toelichting	34

Samenvatting en conclusies

De coronacrisis heeft grote gevolgen voor de Nederlandse arbeidsmarkt. Niet iedereen heeft in even sterke mate direct te maken met de gevolgen van de coronacrisis op de arbeidsmarkt. Het SCP concludeerde al dat mensen met een flexibel dienstverband in een sector die naar verwachting gaat krimpen het grootste risico hebben om hun baan te verliezen. En dat betreft relatief veel mensen met een niet-westerse migratieachtergrond.¹ Dit onderzoek brengt in beeld hoe de arbeidsmarktpositie van mensen met een migratieachtergrond zich tot medio 2020 heeft ontwikkeld. Dit gebeurt aan de hand van microdata van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

De ontwikkelingen in de arbeidsmarktpositie zijn op twee manieren in beeld gebracht:

1. via het aandeel van de 18-55-jarigen met een baan bij een werkgever begin maart dat in de loop der tijd een WW-uitkering ontvangt;
2. via het percentage van de 18-55-jarigen dat op een zeker moment een baan bij een werkgever heeft.

Steeds staat daarbij de vraag centraal of er verschillen zijn in de ontwikkeling van deze cijfers naar migratieachtergrond. Uiteraard kunnen verschillen naar migratieachtergrond in deze cijfers ook samenhangen met verschillen in andere achtergrondkenmerken. Zo zijn mensen met een migratieachtergrond vaker laagopgeleid en hebben zij – wanneer zij werken – vaker een flexibele baan. Er worden daarom diverse doorsnedes van de populatie gemaakt om zo te kijken of er bijvoorbeeld ook binnen een bepaalde leeftijdsgroep verschillen naar migratieachtergrond resteren.

Verslechtering arbeidsmarktpositie van mensen met een migratieachtergrond

De resultaten laten zien dat de ontwikkeling in de arbeidsmarktpositie van mensen met een migratieachtergrond in de coronacrisis is verslechterd ten opzichte van de mensen zonder migratieachtergrond. In de meeste gevallen geldt dat in sterkere mate voor degenen met een niet-westerse migratieachtergrond en in iets mindere mate voor degenen met een westerse

¹ Muns, S., Olsthoorn, M., Kuyper, L., Vlasblom, J.D. (2020). Beleidssignalement maatschappelijke gevolgen coronamaatregelen. Kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt, Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

migratieachtergrond. Deze uitkomsten zijn zichtbaar bij zowel het aandeel instroom in de WW als het aandeel mensen met een baan.

Ontwikkelingen in WW-ontvangst

Van de mensen in de leeftijd van 18 tot 55 jaar met een baan op 1 maart 2020, ontving 0,9 procent begin maart een WW-uitkering. Eind juli was dat 2,2 procent. Dit percentage met een WW-uitkering is sterker gestegen onder mensen met een migratieachtergrond. In de groep mensen zonder migratieachtergrond nam het aandeel met een WW-uitkering met 1,1 procentpunt toe. In de groep met een westerse migratieachtergrond was dat een toename van 1,9 procentpunt en in de groep met een niet-westerse migratieachtergrond zelfs 2,8 procentpunt. Binnen de groep met een niet-westerse migratieachtergrond zijn er verschillen naar herkomst. Zo nam het WW-percentage vooral sterk toe onder mensen met een Afrikaanse (uitgezonderd Marokkaanse) migratieachtergrond.

Wanneer naar leeftijd, geslacht of opleidingsniveau wordt gekeken, blijkt steeds dat het aandeel mensen met een WW-uitkering sterker is toegenomen onder degenen met een migratieachtergrond, ten opzichte van de groep zonder migratieachtergrond. Zowel onder mannen als vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond steeg het percentage met een WW-uitkering sterker dan voor degenen zonder migratieachtergrond. Ook binnen groepen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt is het percentage met een WW-uitkering sterker toegenomen onder mensen met een migratieachtergrond. Zo nam de WW-afhankelijkheid van laagopgeleiden zonder migratieachtergrond toe van 0,8 naar 2,3 procent (+1,5 procentpunt), terwijl onder laagopgeleiden met een niet-westerse migratieachtergrond sprake was van een toename van 3,5 procentpunt (van 1,5 procent naar 5 procent). En binnen de groep met een flexibel contract begin maart steeg het percentage met een WW-uitkering onder mensen met een niet-westerse migratieachtergrond met 5,8 procentpunt (van 2,6 procent naar 8,4 procent), terwijl de groep zonder migratieachtergrond te maken had met een stijging van 2,8 procentpunt (van 2,6 procent naar 5,4 procent).

Het onderzoek laat ook zien dat met name in sectoren die relatief hard geraakt worden door de coronacrisis, het aandeel mensen met een WW-uitkering relatief sterk toeneemt binnen de groep met een (niet-westerse) migratieachtergrond. In de horeca is het aandeel mensen zonder migratieachtergrond met een WW-uitkering bijvoorbeeld gestegen van 0,9

naar 4,5 procent, terwijl voor mensen met een niet-westerse migratieachtergrond werkzaam in deze sector het percentage met een WW-uitkering steeg van 0,8 naar 6,0 procent. Een soortgelijk beeld is zichtbaar in de sectoren Cultuur, sport en recreatie, Verhuur en overige zakelijke dienstverlening (o.a. uitzendwerk) en Handel.

Ontwikkelingen in het aandeel mensen met een baan

Het aandeel personen in de leeftijd van 18 tot 55 jaar met een baan van ten minste 12 uur is in de periode maart tot en met juni 2020 min of meer gelijk gebleven. Het aandeel was in de maanden april en mei wel iets kleiner, maar nam in juni weer toe naar het niveau van begin maart. Dit is met name toe te schrijven aan een toename van het aandeel jongeren (18 tot 25) met een baan. Begin maart had 48,8 procent van de jongeren een baan; eind juni was dat 50,3 procent (+1,5 procentpunt). Alle andere leeftijdsgroepen hebben juist te maken gehad met een lichte daling van het aandeel mensen met een baan (bijvoorbeeld een daling van 72,2 naar 71,8 procent onder de 25-35-jarigen). Dit heeft mogelijk vooral te maken met jongeren die richting de zomervakantie vaker of meer zullen gaan werken en jongeren die hun opleiding afronden en – ondanks de ongunstige economische situatie – toetreden tot de arbeidsmarkt.

Het aandeel mensen met een baan is in de periode maart tot en met juni 2020 licht toegenomen binnen de groep zonder migratieachtergrond, terwijl er juist sprake is van een afname binnen de groep met een (niet-westerse) migratieachtergrond. Ook de ontwikkeling in het aandeel mensen met een baan is dus ongunstiger geweest voor degenen met een migratieachtergrond in vergelijking met de groep zonder migratieachtergrond.

Dat beeld blijft overeind wanneer diverse doorsnedes van de populatie worden gemaakt. Zo is zowel het aandeel mannen met een baan als het aandeel vrouwen met een baan gestegen binnen de groep zonder migratieachtergrond, terwijl sprake is van een daling binnen de groep met een (niet-westerse) migratieachtergrond. Binnen de groep jongeren valt op dat het aandeel mensen zonder migratieachtergrond met een baan is toegenomen (+2,1 procentpunt), terwijl het aandeel met een niet-westerse migratieachtergrond met een baan is afgenomen (-0,6 procentpunt). Voor 25-plussers geldt dat er steeds sprake is van een afname van het percentage mensen met een baan, maar dat deze afname sterker is in de groep met een migratieachtergrond.

Uitgesplitst naar opleidingsniveau is het verschil in de ontwikkeling van het aandeel mensen met een baan naar migratieachtergrond het grootst onder laagopgeleiden. Van de laagopgeleiden zonder migratieachtergrond had 52,4 procent begin maart een baan. Dat percentage lag eind juni op 53,5 procent (+1,1 procentpunt). Onder de laagopgeleiden met een niet-westerse migratieachtergrond nam het aandeel met een baan juist af van 36,3 naar 35,6 procent (-0,7 procentpunt).

1 Inleiding

De coronacrisis heeft grote gevolgen voor de arbeidsmarkt. De verwachting is dat de werkgelegenheid zal afnemen en de werkloosheid zal toenemen. Mensen met een zwakke positie op de arbeidsmarkt worden mogelijk relatief hard geraakt.²

De directie Samenleving en Integratie van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) houdt zich specifiek bezig met de arbeidsmarktpositie van mensen met een migratieachtergrond. Eerder onderzoek liet zien dat mensen met een (niet-westerse) migratieachtergrond veelal een zwakkere positie op de arbeidsmarkt hebben ten opzichte van mensen zonder migratieachtergrond.³ Zo bleek dat mensen met een migratieachtergrond een grotere kans hebben om vanuit een baan in de WW of bijstand te komen dan mensen zonder migratieachtergrond. Het ministerie van SZW wil daarom graag meer inzicht in de gevolgen van de coronacrisis op de arbeidsmarktpositie van mensen met een (niet-westerse) migratieachtergrond. Dit onderzoek beantwoordt de volgende hoofdvraag:

Welke gevolgen heeft de coronacrisis op de arbeidsmarktpositie van personen met een (niet-westerse) migratieachtergrond?

De onderzoeksvraag is opgesplitst in een aantal deelvragen:

1. In hoeverre neemt de afhankelijkheid van WW toe onder personen met een (niet-westerse) migratieachtergrond in vergelijking met personen zonder migratieachtergrond?
2. In hoeverre neemt het aantal mensen met een betaalde baan af onder personen met een (niet-westerse) migratieachtergrond in vergelijking met personen zonder migratieachtergrond?
3. In hoeverre neemt de uitstroom uit werk (uitgesplitst naar sector) toe van personen met een (niet-westerse) migratieachtergrond in vergelijking met personen zonder migratieachtergrond?
4. In hoeverre weten personen met een (niet-westerse) migratieachtergrond vaker en sneller, of juist minder vaak en minder

² Muns, S., Olsthoorn, M., Kuyper, L., Vlasblom, J.D. (2020). Beleidssignalement maatschappelijke gevolgen coronamaatregelen. Kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt, Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

³ Zie bijvoorbeeld Ponds, R., Middeldorp, M., Tempelman, C., Vriend, S. (2018). Kansen bekeken. Verschillen in kans op instroom, doorstroom en uitstroom op de arbeidsmarkt tussen mensen met en zonder migratieachtergrond, Utrecht: Atlas voor gemeenten, en referenties daarin.

snel, een nieuwe baan te vinden na uitstroom uit werk? Wat is de gemiddelde duur voor het vinden van de baan voor de twee groepen? En in hoeverre is er verschil in de baan zekerheid van de gevonden banen (vast/flex)?

Dit rapport beantwoordt de eerste twee deelvragen. Gedurende het onderzoek bleek een gedegen beantwoording van de laatste twee onderzoeksvragen binnen de omvang van deze opdracht en met de beschikbare gegevens nog niet mogelijk (zie Bijlage 1). Met een uitgebreidere analyse waarin gegevens over meerdere jaren met elkaar worden vergeleken kan in beeld worden gebracht of de uitstroom uit werk toeneemt (deelvraag 3). Om voldoende zicht te kunnen geven op veranderingen in de snelheid waarmee mensen na uitstroom uit werk een nieuwe baan vinden (deelvraag 4) is een langere periode aan baangegevens nodig. Dat kan bijvoorbeeld wanneer gegevens tot en met september of tot en met eind 2020 beschikbaar komen.

1.1 Onderzoeksmethode

Het onderzoek is kwantitatief en beschrijvend van aard. Er wordt gebruik gemaakt van integrale microdata van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Via het CBS zijn data over herkomst, geslacht, leeftijd en (in veel gevallen) het opleidingsniveau bekend. Dit wordt gecombineerd met gegevens over de arbeidsmarktpositie. Het CBS beschikt over integrale registraties van de banen bij werkgevers van Nederlanders en kenmerken van die banen. Ook is bekend wie er een WW-uitkering ontvangt. Deze gegevens worden op persoonsniveau samengevoegd tot een analysebestand op basis waarvan beschrijvende analyses worden gedaan.

In het onderzoek zijn uitsluitend beschrijvende analyses uitgevoerd. Er zijn diverse doorsnedes van de populatie gemaakt, naar achtergrondkenmerken als geslacht, leeftijd en opleidingsniveau gecombineerd met migratieachtergrond. Hiermee is in beeld gebracht of de ontwikkelingen binnen een bepaalde groep verschillen naar migratieachtergrond. Een selectie van achtergrondkenmerken is in beeld gebracht, maar niet alle relevante achtergrondkenmerken zijn binnen de omvang van deze onderzoeksopdracht onderzocht. Zo is bijvoorbeeld niet gekeken naar verschillen naar arbeidsverleden of gezondheid. Deze kenmerken zijn naar verwachting ook bepalend voor arbeidsmarktontwikkelingen ten tijde van de coronacrisis.

Omdat geen regressieanalyses zijn gedaan waarin gelijktijdig met alle relevante achtergrondkenmerken rekening wordt gehouden én omdat niet alle kenmerken (bijvoorbeeld arbeidsverleden en gezondheidssituatie) zijn onderzocht, biedt dit rapport met name een beschrijvend beeld van de feitelijke arbeidsmarktontwikkelingen en de verschillen daarin naar migratieachtergrond. Op basis van dit onderzoek kan dus niet worden gezegd of verschillen tussen mensen zonder migratieachtergrond en mensen met een migratieachtergrond worden verklaard door die migratieachtergrond.

1.2 Afbakening van het onderzoek

Het onderzoek heeft als doel om de ontwikkelingen in de arbeidsmarktpositie van mensen met een (niet-)westerse migratieachtergrond tijdens de coronacrisis te vergelijken met de ontwikkeling die mensen zonder migratieachtergrond ervaren. De arbeidsmarktpositie wordt in dit onderzoek op twee manieren in beeld gebracht: aan de hand van het aandeel mensen met een baan dat in een WW-uitkering terechtkomt en aan de hand van het aandeel mensen dat een baan heeft. Dit onderzoek geeft daarmee een gedeeltelijk beeld van de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Zo wordt bijvoorbeeld de ontwikkeling in bijstandsontvangst niet in beeld gebracht, terwijl het CBS al becijferde dat sprake is van een toename van het aantal mensen met een bijstandsuitkering in het tweede kwartaal van 2020.⁴ Recente registratiegegevens over bijstandsontvangst waren bij aanvang van dit onderzoek echter niet beschikbaar, waardoor dit niet meegenomen kon worden in de beschrijvende analyses.

Ook beperkt het onderzoek zich tot banen bij werkgevers en wordt niet naar ondernemerschap gekeken. De reden hiervoor is dat er bij het CBS geen recente gegevens over zelfstandig ondernemers bekend zijn. Zelfstandig ondernemers (met uitzondering van directeur-groootaandeelhouders) ontbreken dus in de cijfers in deze rapportage. Waar in dit rapport gesproken wordt over het wel of niet hebben van een baan of over werkenden, gaat dit dus om personen met een baan bij een werkgever. Het ontbreken van recente cijfers over ondernemerschap kan de kansen op de arbeidsmarkt vertekenen. Ondernemerschap wordt immers ook sterk beïnvloed door de coronacrisis. Enerzijds kiezen voormalig ondernemers wellicht voor een baan in loondienst

⁴ CBS (2020). Vooral meer jongeren met bijstand in tweede kwartaal 2020.

tijdens de coronacrisis. Anderzijds kan ondernemerschap een beperkte bron van inkomsten bieden voor mensen die hun baan verliezen. De gepresenteerde cijfers over het aandeel mensen met een baan zijn niet afhankelijk van het ontbreken van deze cijfers. Wel is het zo dat het niet hebben van een baan mogelijk problematischer is wanneer de kans op ondernemerschap ook laag is: geen baan zal dan immers vaker een uitkeringssituatie of inactiviteit betekenen.

Alle personen in de leeftijd van 18 tot 55 jaar die zijn ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP) op 31 december 2019 zijn in het onderzoek meegenomen. Om de leeftijd van personen te bepalen wordt 1 maart 2020 als peildatum genomen. De reden om 55-plussers niet in het onderzoek mee te nemen is om verschillen in het aandeel mensen met een baan en WW-ontvangst vanwege (vroeg)pensionering en AOW uit te sluiten in de vergelijking naar migratieachtergrond. Wanneer er ook verschillen in deze uitstroomredenen zijn naar migratieachtergrond, kan het visualiseren van verschillen in het aandeel mensen met een baan en instroom in WW tot een vertekend beeld leiden. Dan kan het bijvoorbeeld zo zijn dat de ene groep vaker in een WW-uitkering terechtkomt dan de andere groep, maar dat dat volledig verklaard wordt door (gedwongen) (vroeg)pensionering van de laatste groep. De beschrijvende statistieken zouden dan een gunstiger beeld laten zien voor de tweede groep, terwijl in feite ook voor deze groep de kansen op de arbeidsmarkt verkleind worden. Met deze afbakening van de onderzoekspopulatie wordt bovendien aangesloten bij eerder onderzoek.⁵ Zie Bijlage 1 voor details over databewerkingen en selecties.

Daarnaast wordt de onderzoekspopulatie voor de analyses naar WW verder beperkt tot degenen die een substantiële baan (ten minste 12 uur) bij een werkgever hebben op 1 maart 2020. Voor deze groep wordt dus gekeken of zij na 1 maart een WW-uitkering ontvangen. Het aandeel mensen in deze groep dat een WW-uitkering ontvangt, wordt in de rest van dit hoofdstuk steeds beschreven. De beschrijvende analyses brengen daarentegen niet in beeld wie er vóór de coronacrisis al geen baan hadden en een WW-uitkering ontvingen en hoe hun arbeidsmarktpositie zich ontwikkelt.

Gegevens over banen van werknemers waren bij het CBS ten tijde van het onderzoek beschikbaar tot en met juni 2020. Voor WW-ontvangst waren

⁵ Ponds, R., Middeldorp, M., Tempelman, C., Vriend, S. (2018). Kansen bekeken. Verschillen in kans op instroom, doorstroom en uitstroom op de arbeidsmarkt tussen mensen met en zonder migratieachtergrond, Utrecht: Atlas voor gemeenten.

gegevens tot en met juli 2020 beschikbaar. We bekijken de periode januari tot en met juni voor het aandeel mensen met een baan en maart tot en met juli voor WW-ontvangst. Dit betekent dat alleen de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt in de eerste maanden van de coronacrisis in beeld kunnen worden gebracht. Dit rapport geeft dus vooral een eerste beeld van de ontwikkelingen in de arbeidsmarktpositie van mensen met een migratieachtergrond. De coronacrisis is nog volop gaande en er zijn nog steeds beperkende maatregelen van kracht met gevolgen voor de economie. Daarnaast heeft de Rijksoverheid bij aanvang van de coronacrisis diverse steunmaatregelen genomen, waaronder de Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging voor Werkgelegenheid (NOW). De NOW-regeling vergoedt een deel van de loonkosten van ondernemers als zij te maken hebben met ten minste twintig procent omzetverlies.⁶ Daarmee beoogt de regeling de werkgelegenheid zoveel mogelijk te behouden. Dit bepaalt mede de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt tot en met juli 2020.

⁶ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-financiele-regelingen/overzicht-financiele-regelingen/now>

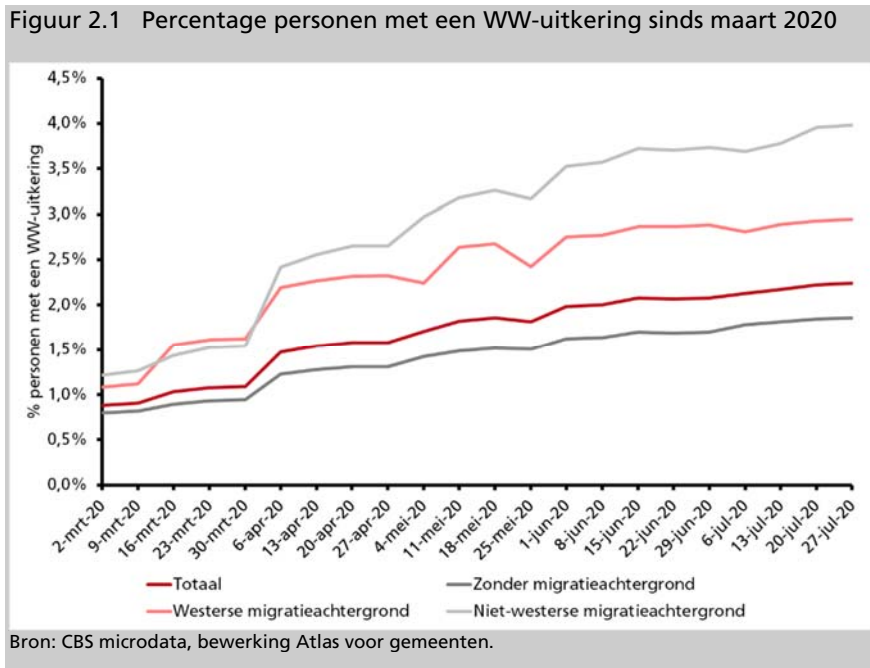
2 Ontwikkelingen in WW-ontvangst

De coronacrisis heeft grote gevolgen voor de werkloosheid in Nederland. Sinds april 2020 is een forse toename te zien in het aantal WW-uitkeringen.⁷ Er kwamen in die maand bijna 74.000 uitkeringen bij. In mei 2020 nam het aantal WW-uitkeringen nog verder toe. Het aantal nieuwe WW-uitkeringen lag in die maand hoger dan in mei 2019. In juni 2020 stabiliseerde het aantal WW-uitkeringen. De instroom was nog wel bijna vijftig procent hoger dan in juni 2019, maar daartegenover stond een relatief grote uitstroom.

Dit hoofdstuk gaat uit van 18-55-jarigen die op 1 maart 2020 een substantiële baan (ten minste 12 uur) bij een werkgever hadden. Dit is de onderzoekspopulatie. Dit deel van het onderzoek brengt de instroom in de WW van de mensen met een baan op 1 maart 2020 in kaart. Zo ontstaat een beeld van in welke mate degenen met een baan in loondienst gedurende de coronacrisis afhankelijk zijn geworden van de WW. Daarnaast wordt voor deze groep ook eventuele latere uitstroom uit die WW-uitkering meegenomen in de beschrijvende statistieken. De cijfers in dit hoofdstuk geven echter geen volledige beschrijving van de omvang van de WW-populatie: mensen die begin maart al een (volledige) WW-uitkering hadden, behoren bijvoorbeeld niet tot de onderzoekspopulatie.

Begin maart had al een klein aandeel van de personen met een baan een WW-uitkering – het betreft hier bijvoorbeeld deeltijd-WW. Vanaf eind maart is sprake van een flinke toename van het aandeel personen met een WW-uitkering (zie Figuur 2.1). Van de mensen die op 1 maart 2020 een baan hadden, ontving 1,5 procent begin april een WW-uitkering. Eind juli was dat percentage verder gestegen naar 2,2 procent.

⁷ Nieuwsflits Arbeidsmarkt, juni 2020. UWV.

Het aandeel WW-ontvangers met een baan begin maart verschilt naar migratieachtergrond (zie Figuur 2.1). Dat verschil is in de periode tot en met juli 2020 toegenomen. Met name onder de groep met een niet-westerse migratieachtergrond is het aandeel mensen met een WW-uitkering toegenomen: van 1,2 procent naar 4 procent (+2,8 procentpunt, +227 procent) – zie ook Tabel 2.1. Ook de groep zonder migratieachtergrond heeft te maken met een toename, maar die is minder groot: net voorafgaand aan de coronacrisis had 0,8 procent een WW-uitkering, eind juli was dat 1,9 procent (+1,1 procentpunt, +132 procent).

Het aandeel personen met een WW-uitkering verschilt tussen subgroepen van de onderzoekspopulatie, zie Tabel 2.1. Het aandeel met een WW-uitkering begin maart is relatief klein onder jongeren (18 tot 25 jaar), hoogopgeleiden en personen zonder migratieachtergrond. Jongeren en laagopgeleiden hebben te maken gehad met een relatief sterke toename tussen begin maart en eind juli. Voor jongeren betekent dat zelfs dat zij – ten opzichte van andere leeftijdsgroepen – het hoogste percentage WW-ontvangst hebben eind juli. Voor degenen met een flexibele baan is eveneens sprake van een sterke toename tussen maart en juli 2020.

Tabel 2.1 Verschillen in aandeel personen met WW naar achtergrondkenmerken

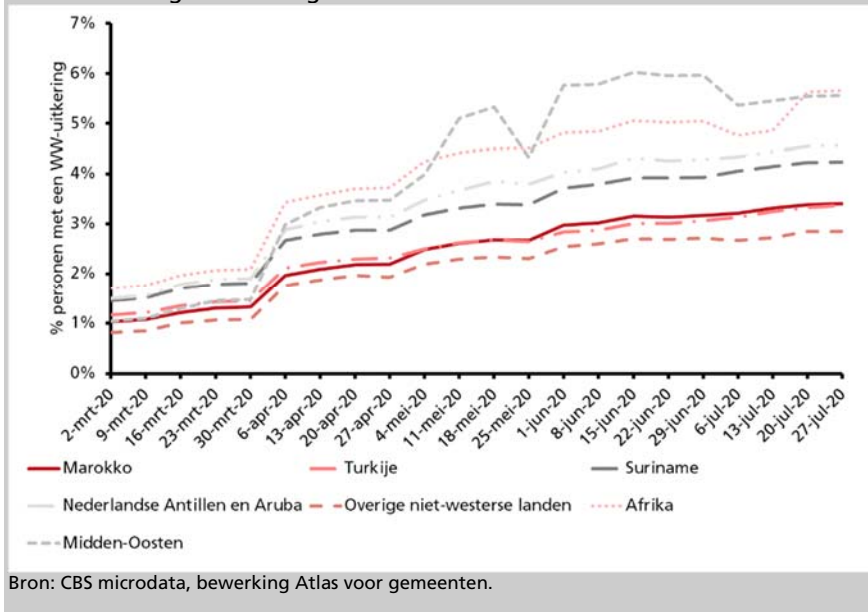
Achtergrondkenmerken	% met WW begin maart 2020	% met WW eind juli 2020	%-punt verandering
Totaal	0,9%	2,2%	+1,4%
Man	0,9%	2,2%	+1,3%
Vrouw	0,9%	2,3%	+1,4%
18 tot 25 jaar	0,4%	2,7%	+2,3%
25 tot 35 jaar	0,8%	2,5%	+1,7%
35 tot 45 jaar	0,9%	2,0%	+1,1%
45 tot 55 jaar	1,1%	2,0%	+0,9%
Laagopgeleid	1,0%	3,1%	+2,1%
Middelbaar opgeleid	0,9%	2,4%	+1,5%
Hoogopgeleid	0,8%	1,7%	+0,9%
Zonder migratieachtergrond	0,8%	1,9%	+1,1%
Westerse migratieachtergrond	1,1%	2,9%	+1,9%
Niet-westerse migratieachtergrond	1,2%	4,0%	+2,8%
<i>Kenmerken van de baan op 1 maart</i>			
<i>Type contract</i>			
Vaste baan	0,2%	0,7%	+0,5%
Flexibele baan	2,6%	6,2%	+3,5%
<i>Sector</i>			
Industrie	0,4%	1,3%	+0,8%
Bouwnijverheid	0,5%	1,0%	+0,5%
Handel	0,7%	2,3%	+1,6%
Vervoer en opslag	0,7%	1,8%	+1,1%
Horeca	0,8%	4,8%	+3,9%
Informatie en communicatie	0,7%	2,0%	+1,3%
Financiële dienstverlening	0,5%	1,0%	+0,5%
Specialistische zakelijke diensten	0,7%	1,9%	+1,2%
Verhuur en overige zakelijke diensten	3,2%	8,0%	+4,8%
Openbaar bestuur en overheidsdiensten	0,4%	0,4%	-0,0%
Onderwijs	0,7%	1,0%	+0,4%
Gezondheids- en welzijnszorg	0,7%	1,1%	+0,4%
Cultuur, sport en recreatie	1,0%	3,6%	+2,7%
Overige dienstverlening	1,3%	2,5%	+1,2%

Bron: CBS microdata, bewerking Atlas voor gemeenten.

In de tabel is een selectie van alle 21 sectoren opgenomen. Sectoren waar relatief weinig mensen werkzaam zijn, zijn weggelaten. Het gaat om Landbouw, Delfstoffenwinning, Energievoorziening, Waterbedrijven en afvalbeheer, Verhuur en handel van onroerend goed, Huishoudens als werkgever en Extraterritoriale organisaties en lichamen uit de standaard sectorindeling van het CBS (SBI-indeling).

Een nadere uitsplitsing naar herkomst van de groep met een niet-westerse migratieachtergrond leert dat de toename in het aantal personen met een WW-uitkering tussen begin maart en eind juli zich in iets mindere mate voordoet bij de groep met een Turkse (+2,2 procentpunt, +187 procent), Surinaamse (+2,8 procentpunt, +192 procent), of een Nederlands Antilliaanse of Arubaanse (+2,8 procentpunt, +205 procent) migratieachtergrond. De toename is sterker bij de groep met een Marokkaanse (+2,4 procentpunt, +228 procent), een Afrikaanse (+3,9 procentpunt, +231 procent) of Midden-Oosterse (+4,5 procentpunt, +434 procent) achtergrond (zie Figuur 2.2). Ten opzichte van de groep zonder migratieachtergrond is de toename voor elke niet-westerse herkomstgroepering relatief sterk.

Figuur 2.2 WW-afhankelijkheid van diverse groepen met een niet-westerse migratieachtergrond

De sterkere toename in de WW-afhankelijkheid voor personen met een niet-westerse migratieachtergrond kan samenhangen met verschillen naar achtergrondkenmerken. Zo hebben mensen met een niet-westerse migratieachtergrond in de onderzoekspopulatie vaker een laag opleidingsniveau, vaker een flexibele baan in plaats van een vaste baan, zijn

ze relatief jong en gaat het vaker om mannen (zie Tabel 2.2). Ook verschilt de sector waarin mensen werkzaam zijn. Zo zijn mensen met een niet-westerse migratieachtergrond vaker werkzaam in de sectoren Verhuur en overige zakelijke dienstverlening en Horeca, en zijn ze juist minder vaak werkzaam in de Gezondheids- en welzijnszorg. Onder de sector Verhuur en overige zakelijke dienstverlening vallen onder andere arbeidsbemiddeling, uitzendbureaus en personeelsbeheer. Personen die via een uitzendbureau werken, worden dus tot deze sector gerekend. Dat is de reden waarom een relatief groot aandeel personen met een niet-westerse migratieachtergrond hier werkzaam is: zij doen relatief vaak uitzendwerk.

Onder mannen met een niet-westerse migratieachtergrond is de WW-afhankelijkheid tussen maart en juli 2020 sterker toegenomen dan onder mannen zonder migratieachtergrond (zie Figuur 2.3). Voor de mannen met een niet-westerse migratieachtergrond nam de WW-afhankelijkheid toe van 1,4 procent naar 4,3 procent (+2,9 procentpunt, +211 procent). Mannen zonder migratieachtergrond hadden te maken met een toename van de WW-afhankelijkheid van 0,8 procent naar 1,8 procent (+1 procentpunt, +133 procent). Ook voor vrouwen geldt dat de WW-afhankelijkheid sterker is toegenomen onder de niet-westerse migranten dan onder de groep zonder migratieachtergrond. Voor vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond is de WW-afhankelijkheid toegenomen van 1 procent naar 3,7 procent (+2,6 procentpunt, +251 procent); voor vrouwen zonder migratieachtergrond gaat het om een toename van 0,9 naar 2,0 procent (+1,1 procentpunt, +131 procent).

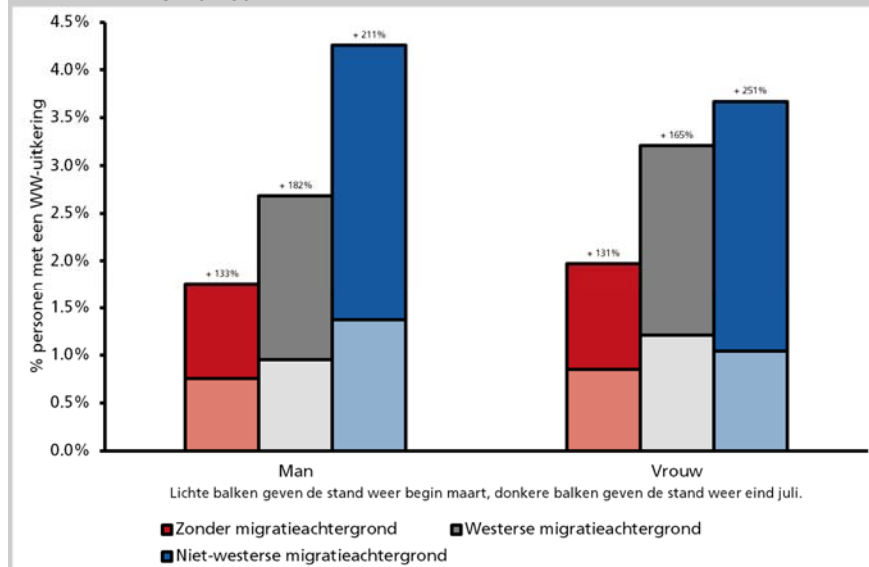
Tabel 2.2 Achtergrondkenmerken van de onderzoekspopulatie uitgesplitst naar herkomst

Achtergrondkenmerken	Migratieachtergrond		
	Geen	Westers	Niet-westers
Man	52%	50%	53%
18 tot 25 jaar	14%	9%	16%
25 tot 35 jaar	28%	32%	34%
35 tot 45 jaar	26%	30%	28%
45 tot 55 jaar	32%	28%	22%
Laagopgeleid	15%	17%	26%
Middelbaar opgeleid	47%	38%	43%
Hoogopgeleid	38%	45%	30%
Flexibele baan op 1 maart 2020	26%	32%	41%
<i>Werkzaam in sector...</i>			
Industrie	10%	11%	9%
Bouwnijverheid	5%	3%	2%
Handel	16%	16%	16%
Vervoer en opslag	4%	5%	5%
Horeca	3%	5%	6%
Informatie en communicatie	4%	6%	4%
Financiële dienstverlening	4%	4%	3%
Specialistische zakelijke diensten	8%	9%	6%
Verhuur en overige zakelijke diensten	8%	13%	18%
Openbaar bestuur en overheidsdiensten	7%	5%	6%
Onderwijs	7%	6%	4%
Gezondheids- en welzijnszorg	19%	11%	14%
Cultuur, sport en recreatie	1%	1%	1%
Overige dienstverlening	2%	1%	2%
Aantal personen	4.093.071	542.280	675.004

Bron: CBS microdata, bewerking Atlas voor gemeenten.

In de tabel is een selectie van alle 21 sectoren opgenomen. Sectoren waar relatief weinig mensen werkzaam zijn, zijn weggelaten. Het gaat om Landbouw, Delfstoffenwinning, Energievoorziening, Waterbedrijven en afvalbeheer, Verhuur en handel van onroerend goed, Huishoudens als werkgever en Extraterritoriale organisaties en lichamen uit de standaard sectorindeling van het CBS (SBI-indeling).

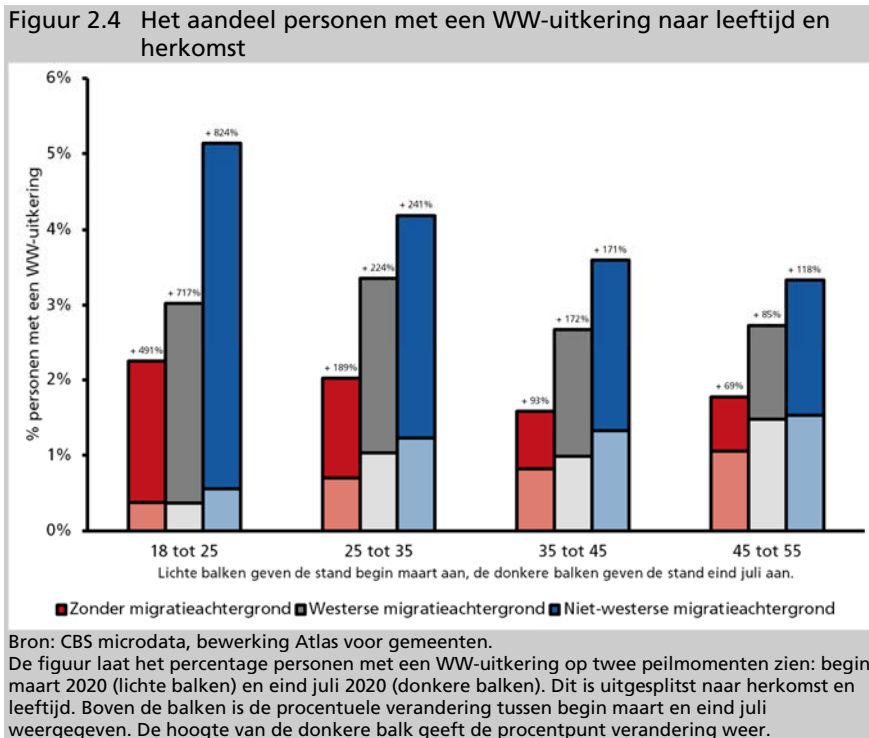
Figuur 2.3 Het aandeel personen met een WW-uitkering naar geslacht en herkomst

Bron: CBS microdata, bewerking Atlas voor gemeenten.

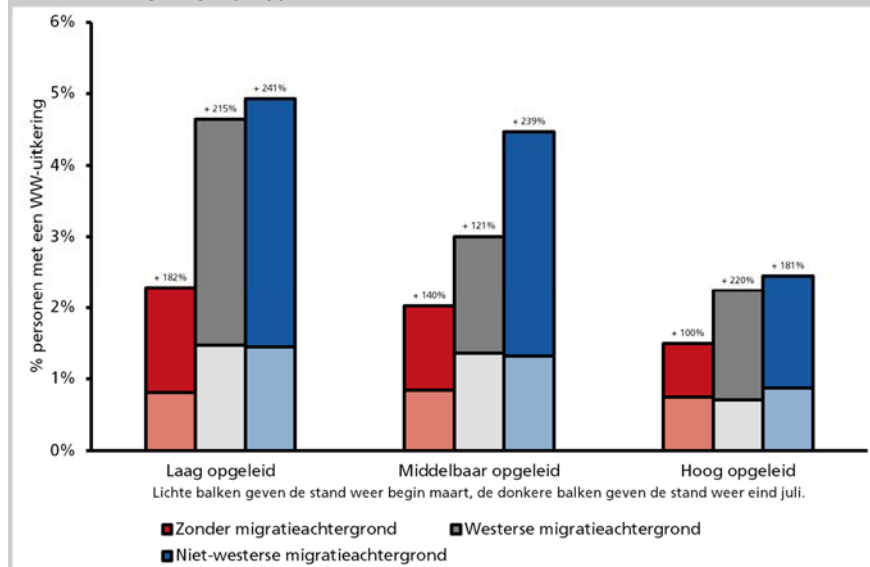
De figuur laat het percentage personen met een WW-uitkering op twee peilmomenten zien: begin maart 2020 (lichte balken) en eind juli 2020 (donkere balken). Dit is uitgesplitst naar herkomst en geslacht. Boven de balken is de procentuele verandering tussen begin maart en eind juli weergegeven. De hoogte van de donkere balk geeft de procentpunt verandering weer.

Met name onder 18-25-jarigen is het aandeel met een WW-uitkering tussen begin maart en eind juli 2020 flink toegenomen. Begin maart had nog een relatief klein deel (0,4 procent) van de jongere werkenden een WW-uitkering. Eind juli ligt dat percentage aanzienlijk hoger – ook ten opzichte van andere leeftijdsgroepen. Eind juli is het aandeel met een WW-uitkering meer dan verzesvoudigd naar 2,7 procent (+2,3 procentpunt, +574 procent). Voor de 25-35-jarigen was sprake van een toename van 0,8 procent naar 2,5 procent (+1,7 procentpunt, +206 procent). Voor de 35-55-jarigen nam het aandeel WW-ontvangers toe van ongeveer 1 procent naar 2 procent (zie Tabel 2.1). In elke leeftijdsgroep geldt dat het aandeel met een WW-uitkering sterker toeneemt bij degenen met een (niet-)westerse migratieachtergrond ten opzichte van degenen zonder migratieachtergrond (zie Figuur 2.4). De verschillen in WW-afhankelijkheid naar migratieachtergrond worden daardoor in elke leeftijdsgroep groter.

Vooral onder laagopgeleiden nam het aandeel personen met een WW-uitkering sterk toe tussen begin maart en eind juli. Waar aanvankelijk nog 1 procent van de laagopgeleiden begin maart een WW-uitkering had, is dat percentage eind juli gestegen naar 3,1 procent. Voor middelbaar opgeleiden is de toename ook relatief sterk: van 0,9 procent naar 2,4 procent. Onder hoogopgeleiden nam het percentage personen met een WW-uitkering het minst toe: van 0,8 procent naar 1,7 procent (zie Tabel 2.1). Voor alle opleidingsniveaus is de toename in WW-afhankelijkheid tussen maart en juli 2020 het grootst voor degenen met een (niet-)westerse migratieachtergrond (zie Figuur 2.5). Zo neemt het percentage met een WW-uitkering onder laagopgeleiden zonder migratieachtergrond met 1,5 procentpunt toe (+182 procent), terwijl onder laagopgeleiden met een niet-westerse migratieachtergrond sprake is van een toename van 3,5 procentpunt (+241 procent). Dit beeld is ook zichtbaar onder middelbaar en hoogopgeleiden.

Figuur 2.5 Aandeel personen met een WW-uitkering naar opleidingsniveau en herkomst

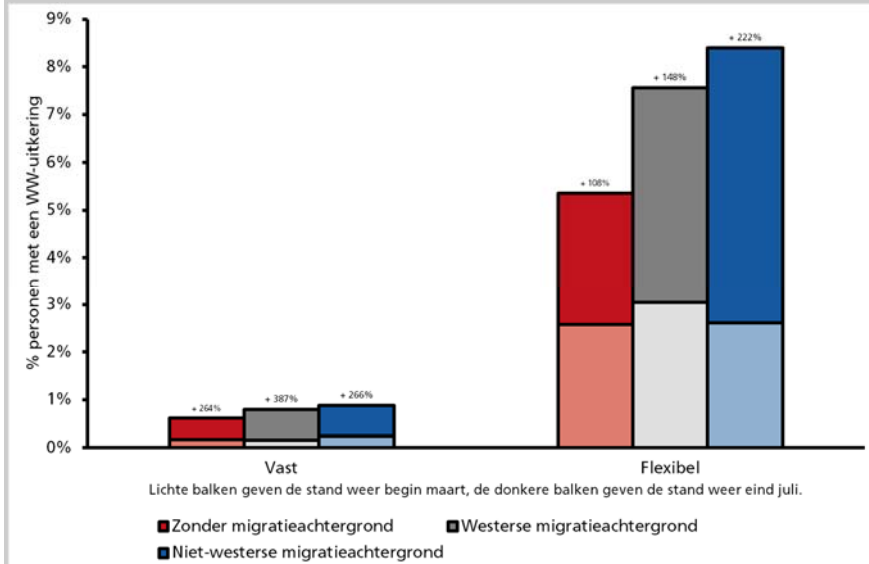

Bron: CBS microdata, bewerking Atlas voor gemeenten.

De figuur laat het percentage personen met een WW-uitkering op twee peilmomenten zien: begin maart 2020 (lichte balken) en eind juli 2020 (donkere balken). Dit is uitgesplitst naar herkomst en opleidingsniveau. Boven de balken is de procentuele verandering tussen begin maart en eind juli weergegeven. De hoogte van de donkere balk geeft de procentpunt verandering weer.

Van degenen met een vaste baan op 1 maart 2020 had 0,2 procent gelijktijdig een WW-uitkering. Binnen de groep met een flexibele baan had 2,6 procent ook een WW-uitkering. De WW-afhankelijkheid is in de periode maart 2020 tot juli 2020 voor beide groepen fors toegenomen (zie Figuur 2.6). De procentuele veranderingen zijn relatief sterk bij de groep met een vaste baan begin maart, maar dat heeft ook te maken met de lage WW-afhankelijkheid in deze groep. Vooral bij degenen met een flexibele baan begin maart en een niet-westerse migratieachtergrond is de WW-afhankelijkheid tussen maart en juli fors opgelopen. Voor deze groep is sprake van een toename van 5,8 procentpunt (+222 procent). Voor degenen zonder migratieachtergrond en een flexibele baan begin maart was die toename 2,8 procentpunt (+108 procent).

Figuur 2.6 Aandeel personen met een WW-uitkering naar type contract en herkomst

Bron: CBS microdata, bewerking Atlas voor gemeenten.

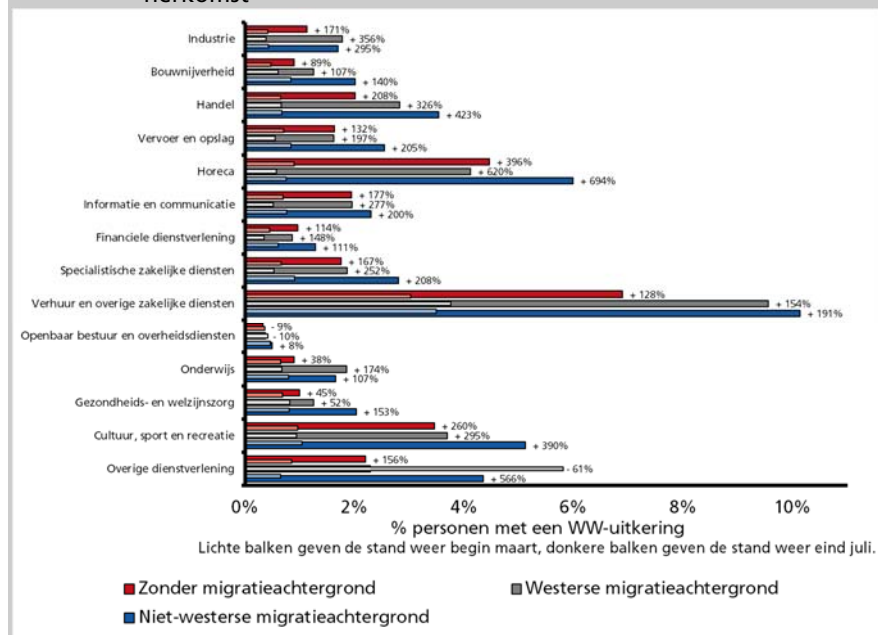
De figuur laat het percentage personen met een WW-uitkering op twee peilmomenten zien: begin maart 2020 (lichte balken) en eind juli 2020 (donkere balken). Dit is uitgesplitst naar herkomst en type contract. Boven de balken is de procentuele verandering tussen begin maart en eind juli weergegeven. De hoogte van de donkere balk geeft de procentpunt verandering weer.

Mogelijk hangt dit samen met de sector waarin mensen werkzaam zijn: als mensen met een niet-westerse migratieachtergrond in sectoren werkzaam zijn die relatief hard geraakt worden door de coronacrisis, kan dit zorgen voor een relatief sterke toename van het aandeel personen met een WW-uitkering in die groep. Tabel 2.1 liet zien dat de WW-afhankelijkheid met name in de Horeca, Verhuur en overige zakelijke diensten, Cultuur, sport en recreatie en Handel is toegenomen. Dat zijn de sectoren die bovengemiddeld hard zijn geraakt door de coronacrisis.

In alle sectoren neemt de WW-afhankelijkheid in de groep zonder migratieachtergrond minder sterk toe dan in de groep met een (niet-westerse) migratieachtergrond. De mate waarin dat het geval is, verschilt per sector. Met name in de sectoren die relatief hard geraakt worden door de coronacrisis, neemt het aandeel met een WW-uitkering naar verhouding sterker toe binnen de groep met een niet-westerse migratieachtergrond ten opzichte van de groep zonder migratieachtergrond (zie Figuur 2.7). Zo stijgt de WW-afhankelijkheid van mensen zonder migratieachtergrond in de horeca van 0,9

procent naar 4,5 procent (+3,6 procentpunt, +396 procent) en neemt hetzelfde percentage voor degenen met een niet-westerse migratieachtergrond toe van 0,8 procent naar 6,0 procent (+5,2 procentpunt, +694 procent). Maar ook in de sectoren Informatie en communicatie en Specialistische zakelijke dienstverlening is de (procentuele) toename in WW-afhankelijkheid groot.

Figuur 2.7 Aandeel personen met een WW-uitkering naar sector en herkomst

Bron: CBS microdata, bewerking Atlas voor gemeenten.

De figuur laat het percentage personen met een WW-uitkering op twee peilmomenten zien: begin maart 2020 (lichte balken) en eind juli 2020 (donkere balken). Dit is uitgesplitst naar herkomst en sector. Rechts van de balken is de procentuele verandering tussen begin maart en eind juli weergegeven. Het verschil in lengte tussen de balken geeft de procentpunt verandering weer.

In de tabel is een selectie van alle 21 sectoren opgenomen. Sectoren waar relatief weinig mensen werkzaam zijn, zijn weggelaten. Het gaat om Landbouw, Delfstoffenwinning, Energievoorziening, Waterbedrijven en afvalbeheer, Verhuur en handel van onroerend goed, Huishoudens als werkgever en Extraterritoriale organisaties en lichamen uit de standaard sectorindeling van het CBS (SBI-indeling).

3 Ontwikkelingen in aandeel mensen met een baan

De coronacrisis heeft naar verwachting niet alleen gevolgen voor de WW-afhankelijkheid, maar zal ook in bredere zin de werkgelegenheid in Nederland beïnvloeden. Mensen die al werkloos waren, vinden naar verwachting moeilijker een baan. En werkenden raken mogelijk hun baan kwijt. Dit hoofdstuk brengt in beeld hoe het aandeel mensen met een baan bij een werkgever zich in de periode maart 2020 tot en met juni 2020 heeft ontwikkeld.

In de periode maart 2020 tot en met juni 2020 is het aandeel personen met een substantiële baan (ten minste 12 uur) min of meer gelijk gebleven (+0,08 procentpunt, +0,12 procent) – zie Tabel 3.1. Het aandeel personen met een baan verschilt naar achtergrondkenmerken. Het aandeel personen met een baan is relatief klein onder jongeren (18 tot 25 jaar), laagopgeleiden en personen met een niet-westerse migratieachtergrond. Onder jongeren is het aandeel met een baan tussen begin maart en eind juni toegenomen met +1,5 procentpunt (+3 procent), terwijl in alle andere leeftijdsgroepen dat aandeel is afgenomen.⁸ De positieve ontwikkeling van het percentage personen met een baan wordt dus gedreven door de toename van het aandeel jongeren met werk. Ook het percentage personen met een laag opleidingsniveau met een baan is toegenomen, evenals het percentage vrouwen met een baan. De afname in het aandeel personen met een baan is relatief sterk onder migranten en 25-35-jarigen.

⁸ Cijfers op CBS Statline laten bij jongeren in de leeftijd van 15 tot 25 jaar een afname in het aantal werkenden zien. Dat lijkt op het eerste gezicht wellicht tegenstrijdig met de toename in het aandeel jongeren met een baan dat in dit onderzoek wordt gevonden. De reden hiervoor is de gehanteerde definitie van een baan: dit onderzoek definieert uitsluitend mensen met een baan van ten minste 12 uur als personen met een baan. De CBS Statline cijfers hanteren deze twaalf-uursgrens niet. Voor jongeren maakt het in het bijzonder uit of banen van minder dan 12 uur worden meegenomen. Ook de ontwikkeling in het aantal banen kan dus afwijken wanneer deze grens wel wordt gehanteerd.

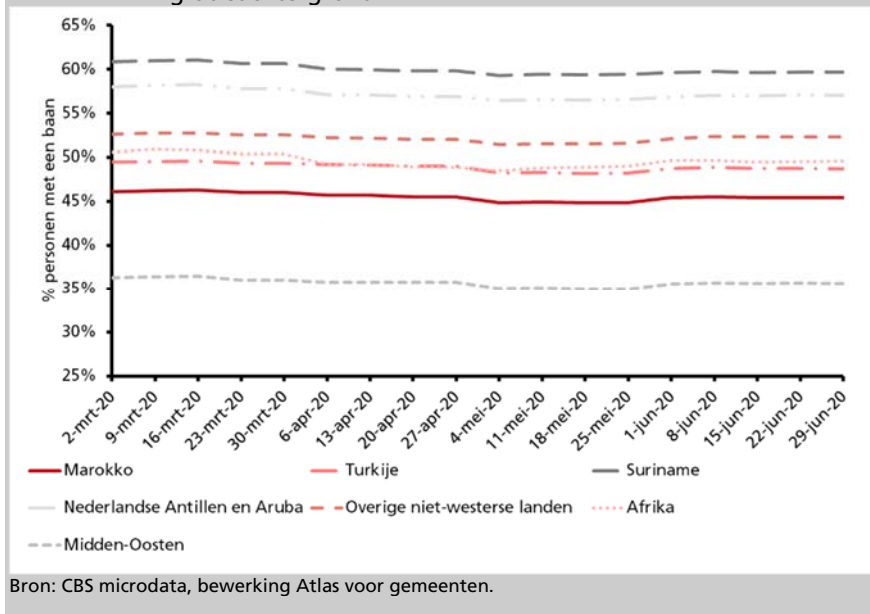
Tabel 3.1 Verschillen in aandeel personen met een baan naar achtergrondkenmerken

Achtergrondkenmerken	% met baan begin maart 2020	% met baan eind juni 2020	%-punt verandering
Totaal	65,7%	65,8%	+0,1%
Man	67,8%	67,7%	-0,2%
Vrouw	63,6%	63,9%	+0,3%
18 tot 25 jaar	48,8%	50,3%	+1,5%
25 tot 35 jaar	72,2%	71,8%	-0,4%
35 tot 45 jaar	69,7%	69,5%	-0,2%
45 tot 55 jaar	66,9%	66,8%	-0,1%
Laagopgeleid	47,7%	48,1%	+0,4%
Middelbaar opgeleid	66,7%	66,6%	-0,1%
Hoogopgeleid	77,1%	77,2%	+0,1%
Zonder migratieachtergrond	69,9%	70,3%	+0,4%
Westerse migratieachtergrond	61,0%	60,5%	-0,5%
Niet-westerse migratieachtergrond	50,6%	49,8%	-0,8%

Bron: CBS microdata, bewerking Atlas voor gemeenten.

Een nadere uitsplitsing naar herkomst van de groep met een niet-westerse migratieachtergrond leert dat de afname in het aantal personen met een baan tussen begin maart en eind juni zich in iets mindere mate voordoet bij mensen met een overige niet-westerse achtergrond (-0,4 procentpunt, -0,7 procent) en juist in sterkere mate bij mensen met een Surinaamse (-1,2 procentpunt, -1,9 procent), Afrikaanse (-1 procentpunt, -2 procent) en Antilliaanse of Arubaanse (-0,9 procentpunt, -1,6 procent) achtergrond (zie Figuur 3.1). De figuur laat echter vooral zien dat er sprake is van flinke niveauverschillen in het percentage dat een baan heeft naar herkomstgroep. Die verschillen veranderen in de periode van begin maart tot eind juni nauwelijks.

Figuur 3.1 Aandeel met baan van diverse groepen met een niet-westerse migratieachtergrond

De verschillen in de ontwikkeling van het aandeel personen met een baan kan samenhangen met verschillen in de achtergrondkenmerken. Mensen met een migratieachtergrond verschillen op een aantal achtergrondkenmerken van mensen zonder migratieachtergrond (zie Tabel 3.2). Mensen met een westerse migratieachtergrond zijn bijvoorbeeld vaker hoogopgeleid; mensen met een niet-westerse migratieachtergrond hebben vaker een laag opleidingsniveau. De verschillen in aandeel personen met een baan worden daarom in het vervolg van deze paragraaf verder uitgesplitst naar achtergrondkenmerken en migratieachtergrond.

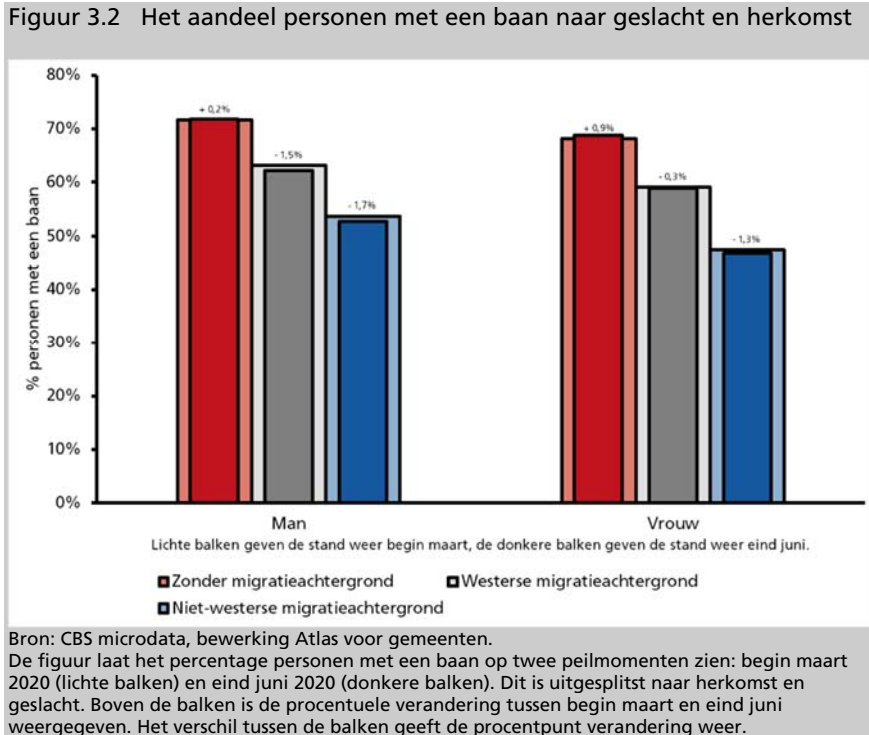
Tabel 3.2 Achtergrondkenmerken van de onderzoekspopulatie uitgesplitst naar herkomst

Achtergrondkenmerken	Migratieachtergrond		
	Geen	Westers	Niet-westers
Man	51%	47%	50%
18 tot 25 jaar	18%	14%	20%
25 tot 35 jaar	26%	29%	30%
35 tot 45 jaar	24%	29%	27%
45 tot 55 jaar	32%	29%	23%
Laagopgeleid	20%	22%	37%
Middelbaar opgeleid	47%	38%	40%
Hoogopgeleid	33%	40%	24%
Aantal personen	5.866.295	890.975	1.339.748

Bron: CBS microdata, bewerking Atlas voor gemeenten.

Onder mannen met een westerse of niet-westerse migratieachtergrond is het aandeel met een baan tussen maart en juni 2020 afgenomen, terwijl dat aandeel licht toenam onder mannen zonder migratieachtergrond (zie Figuur 3.2). Voor mannen met een niet-westerse migratieachtergrond nam het percentage met een baan af van 54 procent naar 53 procent (-0,9 procentpunt, -1,7 procent). Voor mannen met een westerse migratieachtergrond nam het aandeel met een baan af van 63 procent naar 62 procent (-0,9 procentpunt, -1,5 procent). De verschillen naar type migratieachtergrond zijn dus betrekkelijk klein. Voor vrouwen zijn de verschillen naar migratieachtergrond groter. Onder vrouwen zonder migratieachtergrond nam het aandeel met een baan toe (0,6 procentpunt, 0,9 procent); onder vrouwen met een migratieachtergrond nam het aandeel af. Voor vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond was die afname groter (-0,6 procentpunt, -1,3 procent) dan voor vrouwen met een westerse migratieachtergrond (-0,2 procentpunt, -0,3 procent). In het algemeen geldt dat de verschillen tussen mensen zonder en met een migratieachtergrond in het aandeel met een baan zijn toegenomen.

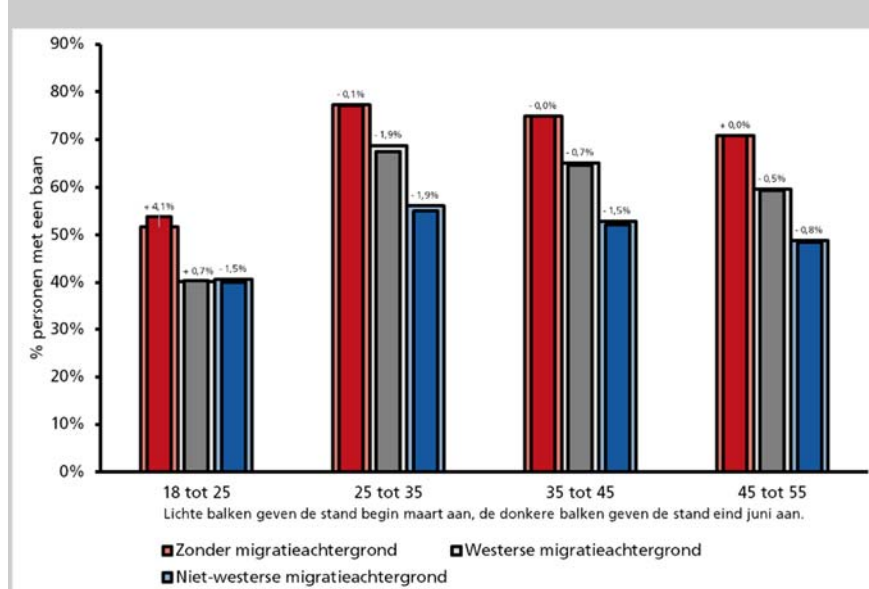
Figuur 3.2 Het aandeel personen met een baan naar geslacht en herkomst

Eind juni 2020 heeft een groter aandeel van de 18-25-jarigen een baan dan begin maart (+1,5 procentpunt, +3 procent). In alle andere leeftijdsgroepen is juist sprake van een afname van het aandeel werkenden. Uitgesplitst naar migratieachtergrond blijkt dat de toename in het aandeel 18-25-jarigen met een baan met name te zien is bij de jongeren zonder migratieachtergrond (+2,1 procentpunt, +4,1 procent). Voor jongeren met een niet-westerse migratieachtergrond is juist sprake van een afname (-0,6 procentpunt, -1,5 procent) – zie Figuur 3.3.

In de andere leeftijdsgroepen is ook het percentage met een baan sterker afgenomen onder de mensen met een niet-westerse migratieachtergrond. Dat geldt met name voor de 25-45-jarigen en in iets mindere mate voor de 45-55-jarigen.

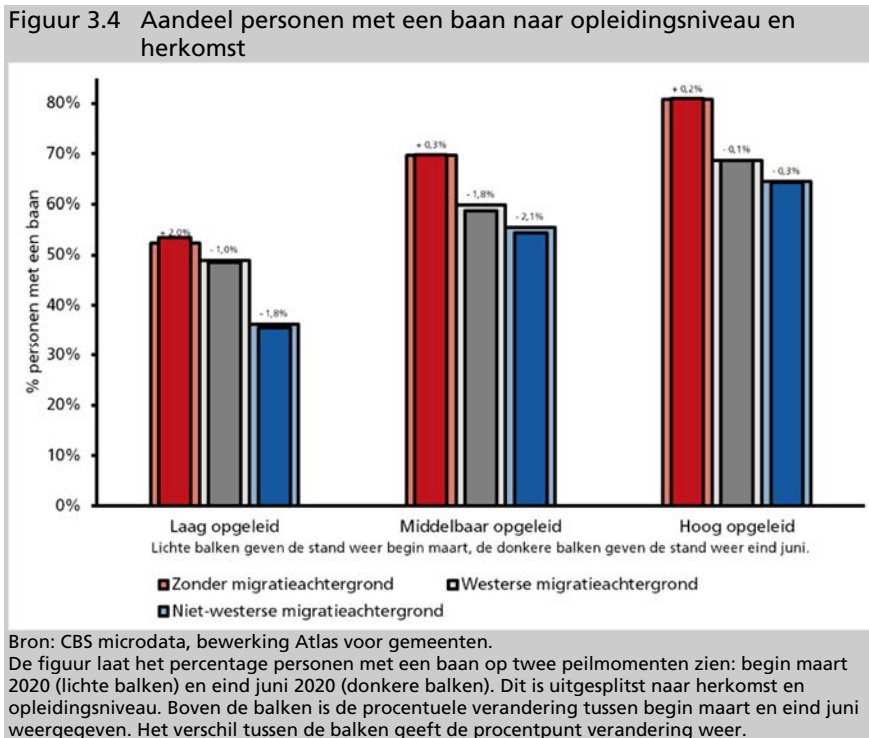
Figuur 3.3 Het aandeel personen met een baan naar leeftijd en herkomst

Bron: CBS microdata, bewerking Atlas voor gemeenten.

De figuur laat het percentage personen met een baan op twee peilmomenten zien: begin maart 2020 (lichte balken) en eind juni 2020 (donkere balken). Dit is uitgesplitst naar herkomst en leeftijd. Boven de balken is de procentuele verandering tussen begin maart en eind juni weergegeven. Het verschil tussen de balken geeft de procentpunt verandering weer.

Zowel voor laag-, middelbaar als hoogopgeleiden geldt dat onder degenen met een migratieachtergrond het aandeel met een baan is afgenomen tussen maart en juni 2020, terwijl dat aandeel toenam onder personen zonder migratieachtergrond – zie Figuur 3.4. Het aandeel met een baan nam het sterkst af bij mensen met een niet-westerse migratieachtergrond. Bij de laagopgeleiden is het verschil tussen mensen zonder en met een migratieachtergrond het grootst. Zo neemt het percentage met een baan onder laagopgeleiden zonder migratieachtergrond met 1,1 procentpunt toe (+2 procent), terwijl onder laagopgeleiden met een niet-westerse migratieachtergrond sprake is van een afname met 0,7 procentpunt (-1,8 procent). Onder middelbaar opgeleiden zonder migratieachtergrond neemt het aandeel met werk licht toe (+0,2 procentpunt, +0,3 procent); bij middelbaar opgeleiden met een niet-westerse migratieachtergrond is sprake van een afname (-1,2 procentpunt, -2,1 procent). Onder hoogopgeleiden zijn de veranderingen het kleinst. Wel is het zo dat onder de hoogopgeleiden met een migratieachtergrond het aandeel met een baan afneemt, terwijl dat onder hoogopgeleiden zonder migratieachtergrond niet zo is.

Dit hoofdstuk roept op het eerste gezicht soms een tegenstrijdig beeld op met de bevindingen in het vorige hoofdstuk. Waar het aandeel WW-ontvangers het sterkst steeg onder jongeren en laagopgeleiden, steeg in deze groepen het aandeel met werk ook het sterkst. Een belangrijke verklaring hiervoor is dat het om verschillende populaties gaat. Bij het hoofdstuk over WW-ontvangst bestaat de populatie uit 18-55-jarigen die op 1 maart 2020 een substantiële baan (ten minste 12 uur) bij een werkgever hadden. Voor deze populatie werd vervolgens per week bekeken hoeveel procent een WW-uitkering ontving. Dat betekent dat uitsluitend nieuwe instroom in de WW wordt beschreven. De populatie in dit hoofdstuk over het aandeel mensen met een baan bestaat uit iedereen in de leeftijd 18 tot 55 jaar (op 1 maart 2020). Voor deze populatie wordt vervolgens per week bekeken hoeveel procent een substantiële baan heeft. De ontwikkelingen in het aandeel met een baan zijn dus het totaal van nieuwe instromers op de arbeidsmarkt, mensen die vanuit een uitkering werk vinden en mensen die hun baan verliezen.

Het feit dat het aandeel met werk tijdens de coronacrisis is toegenomen terwijl het aantal WW-uitkeringen is opgelopen kan ook verrassen. Er zal in ieder geval sprake zijn van een seizoenseffect: in het late voorjaar en de zomer is er meer werk in sectoren als de landbouw en bouw. Daarnaast heeft de coronacrisis niet op elke sector een even groot effect gehad; er zijn zelfs sectoren waar juist meer vraag naar werknemers is ontstaan. Een belangrijke overeenkomst tussen beide hoofdstukken is dat de ontwikkelingen voor mensen met een migratieachtergrond steeds ongunstiger zijn dan voor mensen zonder migratieachtergrond.

Bijlage 1 Technische toelichting

De beschrijvende statistieken in dit rapport zijn gebaseerd op CBS microdatabestanden. De analyse van (ontwikkelingen in WW-ontvangst) en (ontwikkelingen in) het aandeel mensen met een baan zijn gebaseerd op verschillende populaties. Daarom zijn twee analysebestanden samengesteld op basis van de CBS-microdata.

Uitgangspunt voor beide analysebestanden is de gehele populatie met een geldig adres op 31 december 2019 – de meest recente datum waarvoor deze gegevens beschikbaar waren. Van deze personen zijn persoonskenmerken, zoals geslacht, leeftijd op 1 maart 2020 en migratieachtergrond verzameld. Personen waarvoor deze informatie ontbrak, zijn niet meegenomen in het onderzoek. Vervolgens is het opleidingsniveau aan het bestand gekoppeld. Het opleidingsniveau is niet voor alle personen bekend. De in dit rapport gepresenteerde gegevens zijn daarom gewogen met een ophooggewicht om een representatieve weergave van het opleidingsniveau te verkrijgen. Op basis van dit basisbestand zijn vervolgens twee analysebestanden gemaakt, bestaande uit verschillende deelpopulaties.

Analysebestand 'Ontwikkelingen in WW-ontvangst'

Aan het basisbestand zijn de baangegevens op peildatum 1 maart 2020 gekoppeld. Het betreft allereerst een indicator voor of iemand op de peildatum een baan van ten minste 12 uur had en daarnaast kenmerken van die baan: voltijd/deeltijd, bepaalde/onbepaalde tijd, vast of flexibel en de sector.

Vervolgens is voor dit analysebestand iedereen in de leeftijd van 18 tot 55 jaar die op 1 maart 2020 een substantiële baan (ten minste 12 uur) bij een werkgever hadden, geselecteerd. Voor deze personen is voor de periode januari tot en met juli 2020 per week bepaald of ze een WW-uitkering ontvingen of niet. Hiervoor is steeds de maandag van de week als peilmoment genomen, beginnend met maandag 6 januari 2020 (week 2) en eindigend met maandag 27 juli 2020 (week 31).

Analysebestand 'Ontwikkelingen in het aandeel mensen met een baan'

De selectie voor de populatie van dit analysebestand bestaat uit iedereen die op 1 maart 2020 een leeftijd van 18 tot 55 jaar had. Voor deze personen is

voor de periode januari tot en met juni 2020 per week bepaald of ze in deze week een substantiële baan (minimaal 12 uur) hadden. Hiervoor is steeds de maandag van de week als peilmoment genomen, beginnend met maandag 6 januari 2020 (week 2) en eindigend met maandag 29 juni 2020 (week 27).

Noot: analyses voor uitstroom uit werk en instroom naar werk

Dit rapport beantwoordt twee van de vier onderzoeksvragen. De vragen omtrent (verschillen in) uitstroom uit werk en het vinden van een nieuwe baan bleken binnen de omvang van deze onderzoeksopdracht niet naar voldoening te kunnen worden beantwoord. Om een goede analyse van de *uitstroom uit werk* te maken is het belangrijk om twee cohorten te vergelijken die op zoveel mogelijk vlakken overeenkomsten vertonen. Omdat dit onderzoek gebruikmaakt van uitsluitend baangegevens over 2020, komt dat neer op een vergelijking van een cohort werkenden op peildatum 6 januari 2020 en een cohort werkenden op 2 of 9 maart 2020 (vlak voor het ingaan van de lockdown). Tussen die twee cohorten zit een periode van slechts ongeveer negen weken. De uitstroom uit werk voor deze cohorten zou dan gevolgd kunnen worden voor deze periode van negen weken. Vanwege deze betrekkelijk korte periode gaven de eerste beschrijvende statistieken een beeld dat moeilijk te verklaren was. Op basis van de cijfers kon – binnen de mogelijkheden van dit onderzoek – vervolgens geen eenduidig beeld worden gevormd over het effect van de coronacrisis op uitstroom. In een uitgebreidere onderzoeksopdracht zou dit geanalyseerd kunnen worden door de baangegevens over eerdere jaren naast de baanontwikkeling in 2020 te leggen en daar regressieanalyses op te doen om verschillen in uitstroom naar werk te kwantificeren.

Omdat baangegevens op het moment van het onderzoek tot en met juni 2020 beschikbaar waren, was het onderzoeken van de duur tot het *vinden van een baan* in de coronacrisis – na de baan in die crisis te hebben verloren – ook nog niet mogelijk. De gegevens beslaan daarvoor nog een te korte periode. Hierdoor bleek het niet mogelijk om op een adequate wijze de (verschillen in) zoekduur in beeld te brengen.

Noot: berekening van wekelijkse arbeidsduur

In dit onderzoek wordt een baan als ‘substantieel’ aangemerkt als deze een wekelijkse arbeidsduur van minimaal 12 uur heeft. In de CBS-bestanden van baangegevens wordt onderscheid gemaakt tussen twee typen loontijdvakken. In het ene type tijdvak wordt het loon elke maand uitbetaald (dit geldt voor

de meeste banen), bij het andere elke vier weken. Vaak, maar niet altijd, gaat het in dit laatste geval om uitzendwerk, payroll, et cetera. Voor banen met een afwijkend loontijdvaktype bleek dat de door het CBS geregistreerde arbeidsduur aan het eind van de maand opmerkelijke veranderingen kon vertonen. Gevolg hiervan was dat personen volgens de gebruikte definitie op de grens van het loontijdvak ineens van werkend (minimaal 12 uur) naar niet-werkend (minder dan twaalf uur) gingen, omdat in de laatste paar dagen van de maand minder uren gewerkt waren. Door het gebruik van wekelijkse peildata zou dat doorwerken in de ontwikkeling van het aandeel mensen met een baan. Daarom is voor elke baan eerst per maand de gemiddelde wekelijkse arbeidsduur berekend. Op basis van deze arbeidsduur is vervolgens per week bepaald of een persoon werkzaam was of niet.